

Concept Regionale Energiestrategie (RES)

Metropoolregio Eindhoven

Q&A WEBINAR 4 JUNI 2020 - INWONERS

Metropoolregio Eindhoven

RES Regionale
Energie
Strategie

PARTICIPATIE INWONERS

• **Waarom is er pas zo laat gekozen voor discussie met bewoners?**

De fase tot aan concept-RES stond met name in het teken van de analyse. Dit heeft kaarten met zoekgebieden opgeleverd, en een inventarisatie van warmtevraag en beschikbare warmtebronnen. De komende fase, naar RES 1.0, worden inwoners intensiever betrokken. Voor het onderdeel Grootschalige opwek wordt bijvoorbeeld, voortbouwend op de inhoudelijke analyse in de concept-RES, een planMER-procedure doorlopen, waar het participatieproces een belangrijk onderdeel is.

Verder stond zoals bekend stond eerder een brede bijeenkomst gepland voor inwoners, namelijk op 11 maart in het Evoluon, maar in verband met de maatregelen rondom de corona-crisis, mocht deze niet doorgaan.

Daarnaast loopt de communicatie naar bewoners ook met name via de gemeenten. Er zijn veel voorbeelden van gesprekken die zijn gevoerd vanuit de diverse gemeenten met inwoners, zoals bijvoorbeeld de energiesafari's in de Kempen, de energiedialoog in Helmond en de verschillende pilotprojecten op het gebied van duurzame warmte in Eindhoven.

• **Draagvlak creëren komt iedere keer vrij laat in het proces. Hoeveel kan de RES nog wijzigen om het draagvlak te vergroten?**

We zien de concept-RES als een tussenstap in het proces, waarin we als regio de koers uitzetten. De verdere concretisering gebeurt in de volgende fase, om te komen tot een RES 1.0. Op basis van de concept-RES starten we deze zomer een planMER traject, waarin alle milieu-effecten bij inpassing van duurzame opwekking van energie in beeld worden gebracht. Ook andere ruimtelijke, economische, sociale en politiek-bestuurlijke overwegingen worden in kaart gebracht. Dan vindt ook verdere consultatie plaats van stakeholders en inwoners.

• **Hebben jullie het beeld dat de gemiddelde inwoner enig idee heeft van hetgeen eraan komt aan opgave?**

We zullen nooit iedereen bereiken. Wel proberen we, onder andere ook via digitale flitspeilingen, in contact te komen met zoveel mogelijk inwoners.

• **De RES is toch uiteindelijk een hard commitment? Hoe past dit in draagvlak?**

De decentrale overheden in de regio (gemeenten, waterschappen en provincie) maken zelf een RES in hun RES-regio. De gemeenten en provincies besluiten zelf over de verankering van de RES in hun Omgevingsbeleid (Omgevingsvisie, Omgevingsplan/Omgevingsverordening).

• **Is er een beeld geschetst van het huidige draagvlak voor de RES?**

We hebben een digitale 'flitspeiling' uitgevoerd. De resultaten daarvan zijn te vinden in bijlage 4 van de concept-RES. Daarnaast is in samenwerking met de BMF een jongerenpeiling uitgevoerd.

• **Is er ook reeds een bevinding van de verschillende gemeenteraden op dit concept?**

De gemeenteraden van alle 21 gemeenten streven ernaar om de concept-RES voor september te bespreken in de gemeenteraden.

• **Inwoners zijn stakeholders maar zeker ook de woningcorporaties. M.a.w. is de RES ook een uitgangspunt (commitment) voor en van de woningcorporaties?**

De woningcorporaties zijn als stakeholder in het proces aangehaakt en betrokken in de werkateliers. Richting RES 1.0 zijn wij met de woningcorporaties in gesprek om de juiste samenwerking invulling te geven.

- **Ik heb het gevoel dat het werkatelier met stakeholders met name is gericht op het betrekken van expertise uit een geselecteerde groep bedrijven en overheden. Er zit bij veel inwoners ook veel kennis en expertise en velen willen graag actief meedenken. Wat zijn daar de concrete mogelijkheden voor? En hoe kunnen woningbezitters concreet meepraten?**

Fijn als u betrokken wilt zijn. U kunt uw naam doorgeven via energie@metropoolregioeindhoven.nl.

- **Wat kunnen bewoners nu al doen?**

Wat betreft verduurzaming (wat kun je zelf doen?) staat veel informatie op www.milieucentraal.nl. Voor meer informatie over verduurzaming van uw huis kunt u ook terecht op <https://energieloket-zuidoostbrabant.nl/>

- **In de concept-RES staat dat jullie voor participatie nog verder richting de RES 1.0 het verder gaan uitwerken. Op welke manier geven jullie hier invulling aan met in het bijzonder jongeren?**

We zijn ons proces richting RES 1.0 en verder nog aan het inrichten nu. We willen nu sterker in gaan zetten op participatie. Een deel zal via inhoudelijke werkateliers zijn en voor een deel zal dit in de vorm van consultaties zijn.

- **Krijgen jongeren dan ook daadwerkelijk een stem in dit proces?**

21 gemeenten maken samen met de waterschappen en provincie de RES. In de weg die daarvoor wordt bewandeld hebben ook de jongeren toegang tot invloed op dit proces. In de regio en via de gemeenten krijgen inwoners de gelegenheid tot inspraak. Daarnaast is er al door de BMF een internetpeiling geweest en daaruit is een groep van meedenkende jongeren geformeerd. We zijn ook met Jong RES in gesprek.

- **Ik zag in de concept-RES dat er niet goed omgegaan wordt met de kansen en risico's. Hoe kan ik actief bijdragen?**

Het zou fijn zijn als inwoners die actief mee willen denken zich zouden melden

(via energie@metropoolregioeindhoven.nl). Dan kunnen wij ook uitnodigingen sturen voor de bijeenkomsten die wij nog gaan organiseren.

- **Hoe activeer je inwoners die niet uit zichzelf willen verduurzamen?**

Gemeenten proberen via verschillende kanalen inwoners te motiveren.

- **In de stakeholderslijst in de bijlagen mis ik ontwikkelaars. Zij moeten straks een groot deel van de projecten gaan realiseren dus dan lijkt het me handig als de haalbaarheid van allerlei aspecten van de RES ook bij hen wordt getoetst. Waarom worden die niet actief betrokken?**

We hebben in de werkateliers met name gesproken met georganiseerde stakeholders, zoals de BMF, Staatsbosbeheer, ZLTO en lokale energievoerders. In de volgende fasen van de RES komen we tot verdere concretisering en dan zal het ook gaan over haalbaarheid van initiatieven, waarbij ook naar financiële haalbaarheid moet worden gekeken.

KOSTEN REGIONALE ENERGIESTRATEGIE

- **Iedereen profiteert mee, maar de subsidie op windmolens wordt betaald via de energierekening van de burgers. Hoe profiteren burgers mee?**

Waarom staat duurzame opwek niet ten dienste van inwoners? Waarom moeten dat investeerders zijn waar wij de SDE subsidie voor moeten betalen?

Uitgangspunt is dat we streven naar maximale financiële participatie. Per gemeente zal verschillend worden aangekeken tegen de rol die de gemeente wil spelen. Voor ieder project en lokale situatie kan de afweging tussen rendement en risico voor de maatschappij een andere uitkomst hebben. We willen daarom komen tot basisinformatie en handvaten voor gemeenten om zelf die afweging te maken.

- **Worden lusten en lasten omgeslagen over alle bewoners?**

Zie hierboven.

- **Wat gaat de RES concreet voor burgers betekenen? In de concept-RES staat dat het betaalbaar moet zijn voor burgers. Is er al een inschatting gemaakt wat dat gaat betekenen? Hoe hoog zijn de kosten voor de benodigde opwek?**

We moeten een heel zorgvuldig proces met elkaar doorlopen. We houden rekening met de ruimte en de omgeving. Nu zijn er nog geen doorrekeningen gemaakt. Als eerste is bekeken wat er kan plaatsvinden aan opwek. Dat wordt ingediend bij het Rijk en op basis van het geheel wordt nader bepaald hoe omgegaan wordt met de kosten daarvan.

BESPAREN

- **Hoe wordt energiebesparing gemeten en wat is de verwachting hiervan?**

Hoe we gaan monitoren is onderdeel van het proces tot de RES 1.0. Het gaat namelijk om 2 verschillende zaken die gemonitord moeten worden.

- Het effect van de maatregelen door het verminderen van het energieverbruik en daarmee CO2 reductie. Hiervoor blijft de klimaatmonitor de beste insteek. Regionaal onderzoeken we of we hier de gemeenten mee kunnen ontzorgen.
- Het registreren van activiteiten en aanpakken van gemeenten. Deze monitoring is lastiger, omdat het de beweging moet vastleggen waar gemeenten maar een faciliterende rol in hebben. Ter illustratie: een inwoner die direct een aannemer inschakelt om te isoleren komt nergens in de systemen voor, maar is wel onderdeel van de beweging. Voor een goed voorbeeld kijken we hier zeker ook naar de tools die landelijk en provinciaal worden ontwikkeld. Als deze verder uitgewerkt zijn zullen we kijken of en op welke manier we de activiteiten willen monitoren.

Het meten van het effect van de activiteiten in de energietransitie is bij besparing notoire lastig, omdat de gemeente geen zicht heeft op veel variabelen.

Het meten van de informatie moet wel daadwerkelijk iets bijdragen aan de mogelijkheden om te sturen op de opgave en qua capaciteit behapbaar zijn. Anders weegt de meerwaarde van het meten niet op tegen de kosten.

- **“Besparing is ingecalculeerd” Hoeveel TWh is aangenomen?**

Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft hier een berekening voor gemaakt, maar de details zijn onbekend bij de regio's. Ze gaan bij de berekening er van uit, dat deze ingerekende besparing gerealiseerd wordt tijdens de transitieperiode.

- **Heeft de werkgroep besparing ook in beeld wat het energieverbruik van mobiliteit is (benzine en diesel?) En hoe wordt dat met de doelgroepen gedeeld?**

Aan het totale energieverbruik van Mobiliteit wordt in MRE 6,3 TWh verbruikt. De opgave voor Mobiliteit ligt echter bij het Rijk en daarmee niet bij de regio.

- **Is in beeld gebracht wie in de MRE de grote energieverbruikers zijn? Wij kennen geen TataSteel (Hoogovens) in de regio maar juist bij de grootste energieverbruikers is de grootste winst te behalen.**

Wij hebben ook in de MRE-regio de grootverbruikers in beeld. Dit zijn provinciale inrichtingen en vallen dus onder provinciaal gezag. In 2019 zijn alle provinciale vergunningen aangepast en worden de energiebesparingsactiviteiten meegenomen.

OMGEVING

- **Hoeveel energie verbruiken we in onze regio.**

Op dit moment is dat 14,25 TWh.

- **Wat beschouwen jullie als energielandschap?**

Dat zijn gebieden die geschikt zijn om energie op te wekken.

OPWEK

- **Gebouw-gebonden energie opwek betekent dat, dat bijv. zon op dak verplicht kan worden bij nieuwbouw?**

Op dit moment is het niet verplicht om zonnepanelen op daken te plaatsen. We onderzoeken de mogelijkheden om zon op dak te stimuleren

- **Waarom niet de keuze gemaakt: eerst PV panelen op daken? Pas over een aantal jaren nadenken of we dit ook op het platteland willen?**

We streven ook naar zo veel mogelijk zon op dak. Die opwek is niet voldoende. De landelijke opdracht voor opwek van 35 TWh houdt al rekening met veel zon op dak. De 35 TWh komt daar dus bovenop.

- **Waarom alleen daken >500 m²?**

Kleinschalig zon-op-dak installaties met een vermogen van 15 kWp en minder, worden in het Klimaatakkoord niet meegeteld voor het 35 TWh doel. Met de autonome groei van kleinschalig zon op dak tot ongeveer 7 TWh, is al rekening gehouden in de CO₂-doelstellingen

- **Waar krijgt kleinschalige opwek een plaats in de RES?**

Kleinschalig zon-op-dak installaties met een vermogen van 15 kWp en minder, worden in het Klimaatakkoord niet meegeteld voor het 35 TWh doel. Met de autonome groei van kleinschalig zon op dak tot ongeveer 7 TWh, is al rekening gehouden in de CO₂-doelstellingen.

- **Bij duurzame opwekking mis ik biomassa. Is dat bewust weggelaten?**

Dit onderwerp komt aan bod in het hoofdstuk Warmte.

- **Waarom alleen zonne-energie op daken en geen zon-thermische energie (gezien de beperkingen E-infrastructuur en grote behoefte aan warmtebronnen t.b.v. verwarming gebouwde omgeving?)**

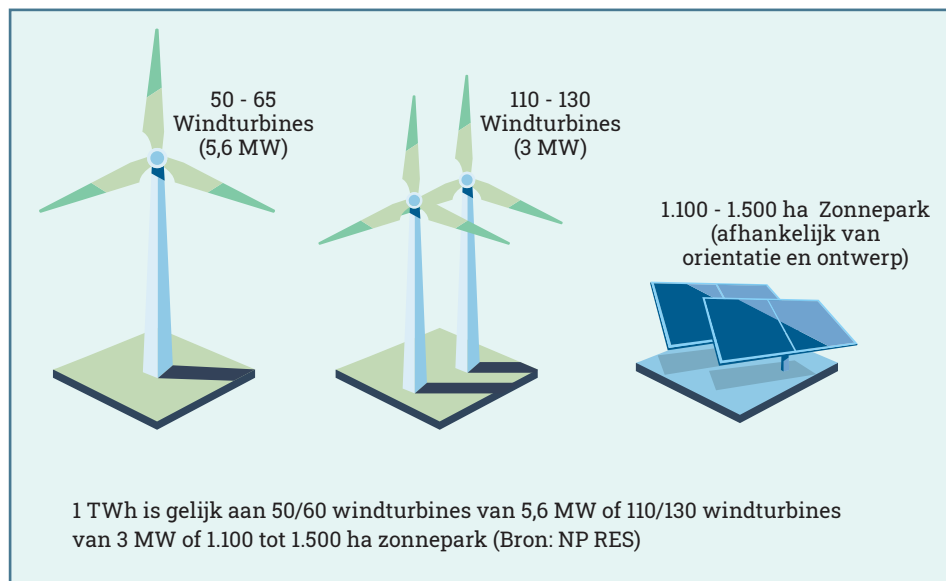
Zonthermie wordt meegenomen in hoofdstuk Warmte.

- **Is het plaatsen van zonnepanelen in de natuur niet iets waar je mogelijk wel spijt van gaat krijgen? Het stuk naast Eindhoven Airport is niet bepaald mooi, maar wel groener en mooier dan zwarte zonnepanelen.**

Windturbines of zonneparken in of nabij Natura2000 gebieden mogen geen significante effecten hebben op de daar aangewezen planten- en diersoorten. Vergelijkbaar geldt voor Nationaal Natuurnetwerk. In het vervolgonderzoek worden de milieueffecten van de zoekgebieden onderzocht. Op basis van dit onderzoek kunnen (delen) van zoekgebieden wegvallen.

• **Hoe is de 2 TWh te vertalen in aantallen windmolens of zonnepelden?**

Figuur 4.1

Zie pagina 25 van de concept-RES.

• **Hoe zit het met de haalbaarheid van voldoende opwekken via wind en zon voor de regio?**

We zijn nu het proces aan het vormgeven waarbij de vraag moet worden beantwoord wat realistisch en haalbaar is in onze regio. Belangrijk leidend principe is hoe we omgaan met de ruimtelijke vertaling van het opwekken van energie met name via wind en zon.

• **De kabel zou de hoeveelheid opwek van zon en wind niet aankunnen. Hoe gaan we daar mee op bij grootschalige opwek?**

Enexis kijkt ook zeker naar de capaciteit. Wat is het nu, wat kunnen we verwachten en waar is uitbreiding nodig.

• **Wordt er ook gedacht aan grootschalige accu energieopslag om dag/nacht spreiding op te vangen?**

Er zijn verschillende ontwikkelingen met betrekking tot energieopslag. We houden deze ontwikkelingen in de gaten.

• **Wordt er ook gedacht andere bronnen van opwek dan zon en wind, zoals gasturbines, kernenergie, thorium, thermische energie/bodemwarmte, waterstof als energiedrager, aardgas (uit Rusland)?**

We zijn ook gevraagd om een doorkijk te maken naar andere bronnen. In het vervolg van deze RES gaan we zeker aan slag om ook naar andere alternatieven te kijken. Tot aan 2030 kijken we naar wind en zon om onze bijdrage te bepalen.

• **Is er in het project ook aandacht geweest voor koppelkansen t.a.v. biodiversiteit? Zo ja, op welke manier?**

Hier hebben we in onze ruimtelijke analyse nadrukkelijk aandacht voor. Zie bijlage 6 van de concept-RES.

• **Wat zijn hier de regels voor de afstand van windmolens naar bebouwd gebied?**

Geluidgevoelige objecten (woongebouwen) zijn beschermd door de eisen vanuit het Activiteitenbesluit. De effectieve afstand tussen windturbines en woningen waarbij aan de geluidsnormen wordt voldaan is afhankelijk van het type windturbine, de meteo-omstandigheden en het terrein. Daarvoor wordt voor geluid een vuistregel gehanteerd van 400m tussen windturbines en geluidgevoelige objecten.

- **Ik mis de 3 overige klimaattafels (industrie, landbouw/landgebruik en mobiliteit) in deze RES. Is dat een bewuste keuze en komt dit later, of valt dit volledig buiten de RES? Volgens mij wordt er veel gemist aan systeemvoordeel door deze andere opties nu niet mee te nemen.**

De RES gaat niet over de overige klimaattafels.

WARMTE

- **Is warmte een belangrijk onderdeel van de RES en hoe kijken jullie daarnaar?**

Warmte is een belangrijk onderdeel.

Voor 2050 moeten in de MRE 350.000 huizen en 50.000 gebouwen goed geïsoleerd worden en van duurzame warmte en schone elektriciteit worden voorzien. Gemeenten hebben een regierol in deze lokale warmtetransitie. Gemeenteraden stellen daarvoor uiterlijk in 2021 hun Transitievisie Warmte (TVW) vast met plannen voor het isoleren en/of aardgasvrij maken van deze woningen en gebouwen in de periode tot en met 2050.

De TVW wordt concreet uitgewerkt in uitvoeringsplannen (op buurt, wijk, of warmtekavelniveau). In de uitvoeringsplannen besluiten gemeenten over het alternatief voor aardgas.

Naast het gemeentelijk schaalniveau is het regionale schaalniveau van belang voor het slagen van de warmtetransitie. Op het regionale niveau kunnen partijen zorgen voor een efficiënte inzet van bovenlokale bronnen, infrastructuur en het betrekken van bovenlokale stakeholders. Dit niveau wordt als onderdeel van de RES 1.0 uitgewerkt in de Regionale Structuur Warmte (RSW).

- **Wordt geothermie meegenomen?**

Jazeker. Er zijn nog wel veel vragen over de potentie van geothermie in onze regio. Verschillende onderzoeken hiernaar lopen nog (van Rijk en Provincies). We hopen in 2021 meer zicht te hebben op de mogelijkheden.

- **Er zijn (on)diepwatersystemen waarbij warmte gewonnen wordt uit het grondwater. Wordt dit meegenomen? En in hoeverre wordt er ook gekeken naar de diepe milieu-effecten door lekkende boorkanalen ook in relatie tot onze drinkwatervoorziening die daardoor mogelijk in gevaar kan komen?**

De energetische potentie en de mogelijkheden van het gebruik van bodemwarmte (ondiep en diep) wordt meegenomen. De eisen die daarbij gelden, onder meer ter bescherming van de omgeving en het milieu, zijn meestal op landelijk en provinciaal niveau vastgesteld. Toepassing van die systemen wordt via vergunningstelsels gereguleerd.

PLANNING TOEKOMST

• **Wat is het plan van aanpak op zowel de kortere als langere termijn? Is er een tijdlijn met de acties die ondernomen gaan worden?**

Momenteel zijn we aan de slag met de acties om te komen tot een RES 1.0. Een plan van aanpak met alle acties inclusief tijdlijn is bijna gereed.

De afspraken en leidende principes uit de RES worden in beleid en regels opgenomen. Dat betekent dat:

- gemeenten en stakeholders afspraken uit het energiebesparingsplan opnemen in hun beleid;
- gemeenten de zoekgebieden voor wind die in 2030 ingevuld moeten zijn, verankeren in hun omgevingsbeleid. Ook de provincie en de waterschappen bieden deze ruimte in hun beleid;
- gemeenten beleid voor zonne- en/of windenergie maken of actualiseren en dit eveneens verankeren in hun omgevingsbeleid;
- provincie en gemeenten zich inspannen om procedures voor vergunningverlening voor wind- en zonprojecten uit deze strategie voor 2025 af te ronden. De provincie is bevoegd gezag voor windprojecten (tussen 5 en 100 MW) en gemeenten zijn bevoegd gezag voor zonneprojecten (tot 50 MWp). Zij zijn dus verantwoordelijk voor de afwikkeling van procedures over RES-projecten voor 2025;
- gemeenten uiterlijk in 2021 een Transitievisie Warmte vaststellen. Deze stemmen zij in regionaal verband op elkaar af. De provincie ondersteunt dit via de adviseurs Aardgasvrije Wijken.

Elke twee jaar wordt de RES bijgesteld op basis van nieuwe inzichten, innovaties en ervaringen. Zo ontwikkelt de RES zich stapsgewijs.